

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Славия Бърлиева, Кирило-Методиевски научен център-БАН

по материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология (Българска литература), обявен в ДВ бр. 13/ 14.02.2025 г. за нуждите на секция „Кирило-Методиевски извори“ в КМНЦ-БАН.

В конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 2.1. Филология (Българска литература), документи е подала гл. ас. д-р Цветомира Стоянова Данова (единствен кандидат). Като член на НЖ, утвърдено със заповед на директора на Кирило-Методиевския научен център при БАН № 18-1 РД-16/ 22.04.2025 г. и избрана за автор на становище на първото му заседание, оценявам, че научните публикации на кандидатката и научно-приложните ѝ постижения, представени в конкурса, покриват необходимите предварителни изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“. Д-р Данова отговаря напълно на условията за заемане на тази длъжност, поставени в Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в Българска академия на науките от 29.19.2018, чл. 2, т. 4.3. и от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в КМНЦ, чл. 2, т. 4.3.: тя притежава научната и образователна степен „доктор“, заемала е академичната длъжност „главен асистент“ в продължение на 10 години, представила е публикуван монографичен труд, който напълно се различава по тема и обект на изследване от тези на доктората ѝ и няма плагиатство в научните ѝ трудове.

Цветомира Данова придоби научната и образователна степен „доктор“ в КМНЦ през 2015 г. с дисертационен труд на тема „Словата за Богородица от Йоан Дамаскин в българската средновековна книжнина – по материали от южнославянските календарни сборници до XIV в. “, издаден в допълнен и изцяло

преработен вариант от престижното издателство на научна литература Lang: Tsvetomira Danova. John of Damascus' Marian Homilies in Mediaeval South Slavic Literatures. Berlin: Peter Lang GmbH Internationaler Verlag der Wissenschaften, 2020. Studies on Language and Culture in Central and Eastern Europe Vol. 36. pp. 542. ISBN 978-3-631-83390-2. Този труд представя четири славянски превода на три проповеди на Йоан Дамаскин, посветени на Божията майка. Той предлага първото цялостно, комплексно изследване на преводите на Първа и Трета проповед на Йоан за Успение Богородично и неговата проповед за Рождество Богородично, запазени в южнославянските агиографски и омилетични сборници. Изследването е фокусирано върху текстовата традиция и преводните особености на тези произведения и е допълнено с издание на славянските преводи с паралелен гръцки текст, както и със славяно-гръцки и гръцко-славянски списък на лексиката в него. То напълно е изпълнило задачата, която авторката си е поставила - да постави началото на систематично изследване на рецепцията на омилетичните произведения на Йоан Дамаскин през славянското Средновековие. Заради приносния характер на труда си д-р Данова получи през 2020 г. награда за изключително значима монография от национално значение по повод Деня на народните будители.

За целите на настоящата процедура е важно да се посочат приносите на кандидата, засвидетелствани в най-значимите му публикации, но особен акцент се полага на труда, представен като основен в конкурса – **„Правописът на Псалтира на цар Йоан Александър (ръкопис 2 от Научния архив на БАН)“** (= Кирило-Методиевски студии, кн. 34). С., 2024, 168 с. ISBN 978-954-9787-42-9.

Тълковният псалтир от 1337 г., изработен за цар Йоан Александър и известен още като Софийски песнивец, е един от най-значимите образци на българската книжовна традиция. Неговото публикуване беше част от дългогодишен проект на Кирило-Методиевския научен център при БАН, реализирал изданията на още два знаменити ръкописа от същата епоха –

Лаврентиевия сборник и Лондонското четириевангелие. Предлаганият за публикуване труд на Цветомира Данова е свързан именно с този проект и е резултат от самостоятелното изследване на авторката върху правописните особености на паметника, съхраняван в Научния архив на БАН.

Трудът е развит на 211 с. в 5 глави, в които **за първи път цялостно** се представят ортографичните характеристики на всеки един от почерците, идентифицирани в Песнивеца, които досега са отбелязвани главно в бележки от описи на ръкописи. Изследването е направено изключително прецизно, на базата на работа с дигитални копия и скрупулъзно de visu сравнение с оригинала. В резултат са постигнати неоспорими **приноси** към изследването не само на паметника, но и за динамиката на българската ортография през XIV в. Надеждното количество ексцерпиран и анализиран материал е осигурява обективност на наблюденията и обоснованост на заключенията върху: участието на отделните преписвачи в създаването на ръкописа; правописните характеристики на всеки един от тях; различните типове среднобългарски правопис, и особено свързаните с предевтимиевите правописни образци и с ръкописите, писани за цар Йоан Александър или поръчани от него. Всъщност трудът на Цветомира Данова предлага методология, осигуряваща нови перспективи в проучването на Песнивеца и други среднобългарски паметници.

Макар че гореописаният труд да е основен в настоящата хабилитационна процедура, важно е да се отбележат и другите приноси моменти в научното творчество на д-р Данова. Нейният изследователски интерес към произведенията на Йоан Дамаскин и тяхната рецепция в славянското Средновековие беше вече споменат. Много продуктивна за нея е темата за преводните и оригинални произведения в южнославянските календарни сборници (X–XIV в.). Д-р Данова я разработва в перспективата на подготовката на справочника *Bibliotheca Homiletica Balcano-Slavica*, Шест публикации са резултат от тази разработка. Макар, че някои от тях са в съавторство, самостоятелният принос на

изследователката ясно проличава – например в проучванията на рецепцията на Словото за Въздвижение на кръста от Андрей Критски (CPG 8179) в репертоара на южнославянски календарни сборници, организирани според неподвижния църковен календар. Тя установява различни текстови версии, констатира частичен характер на староизводния превод и доказва, че той е направен в нормите и традициите на Кирило-Методиевата преводаческа дейност.

В конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ в КМНЦ д-р Цветомира Данова представя 14 публикации от своите общо 23, между които 2 монографии, 6 студии и 6 статии. Публикациите, 53-те цитата на нейни трудове в престижни издания, академичната награда от Управителния съвет на БАН, участието ѝ в научни форуми представят кандидатката като завършен изследовател с изключителна квалификация в областта на филологическите науки. Справката по чл. 2б от ЗРАСРБ показва изпълнението на националните изисквания за академичната длъжност „доцент“ и основателността на кандидатурата. Убедено подкрепям избирането на тази длъжност на гл. ас. д-р Цветомира Данова и препоръчвам на уважаемия Научен съвет тя да бъде избрана за академична длъжност „доцент“ по професионално направление **2.1. Филология (Българска литература)**.. Това ще е важна стъпка в нейното кариерно развитие, предпоставяща добри перспективи и за развитието на научния състав на Кирило-Методиевския научен център при Българската академия на науките.

София, 23 юни 2025 г.

С. Бърлиева